

В колі сім'ї

БАТЬКО

Н ЕДАВНО я почув палку розмову трох хлоп'ят років дев'ятирічні. Вони навперебій похвалилися своїми татами:

— А мій батько на вантажній машині їздить, і мотор знає відмінно, на слух чує, коли яксь несподіванка. І жодної аварії ніколи не було.

— А мій токарем на заводі, у нього верстат складний-прескладний, але татко так його знає, як свої п'ять пальців. І недавно медаль одержав за свою працю.

— А мій...

Так, видно, що кожен з хлопців вважає свого батька найрозумішим, найсильнішим, найкрасивішим. І як добре було б, якби це перше, ще не усвідомлене почуття надалі зростало б у них і міцніло.

Чомусь нерідко, коли заходить мова про виховання дітей, посилаються здебільшого на матір. Важко переоцінити роль матері в сім'ї, але ж не менш важлива роль батька. Виховання синів і дочек справжніми громадянами своєї Вітчизни, трудівниками, мужніми людьми, майбутніми батьками

і матерями неодмінно передбачає і цілеспрямованій, розумний чоловічий вплив на них.

Про матерів говорять і пишуть часто. Сьогодні ж наша розмова про батьків.

Я думаю зараз про силу прикладу в людському житті. Без прикладу аж ніяк не можна. Особливо для дітей. Тільки-но настає мить, коли треба зробити вибір і прийняття рішення, мить, яка вимагає напруження всіх духовних сил, — просто-таки необхідно рівнятися на когось шанованого, авторитетного, справедливого.

Саме таким взірцем став батько для Валерія. Він уже закінчив технікум, працює монтажником, уже своя сім'я у нього, а до батька ставиться з особливою ніжністю, радиться завіді, ділиться усім.

ВИСОКА місія чоловіка в сім'ї. І роль батька у вихованні особлива. Справді, як хочеться дитині, щоб тато був справедливим, безкомпромісним, відповідальним за свої слова і вчинки. Якби кожний батько ро-

зумів, яку величезну потребу в ньому відчуває син або донька, як хотути вони, щоб поруч був мудрий, мужній чоловік!

І яка недитяча в дитячих очах туга, яка безнадійність, коли батько несправедливий, коли він пиячить, ображас матір. — З п'яти років, — пише дівчина, яка вчиться зараз у дев'ятому класі, — я чую вдома сварки. Батько випиває, чіпляється потім до мами, до мене, все йому не так, нічим не додогодиш. Він такий грубий, кричить на матір, погрожує, вона часто плаче...

Справді, хіба може бути щось болючішим, ніж бачити, що людина, яка має бути найдорожчою, стає чужою, калічить життя своїх близьких. Батько-г'яніця — це злочинець, який отрує душу дитини, позбавляє її дитинства.

Невже не спадає такому батькові на думку, що сину, доньці соромно за нього, що вони хочуть бачити в ньому старшого друга, захисника і наставника, а що мають на- томість?

Ми часто говоримо про

трудові династії шахтарів, сталеварів, хліборобів, тваринників. Кожна з цих династій бере свій початок у сім'ї. І здебільшого від батька. Хто ж, як не батько, розповість синам і дочкам про свою улюблена професію, хто ж, як не він, особистим прикладом пропішет Ім любов до праці, навчить гордитися нею! Справді, якщо батько працює абиляк і з невідповагою говорить про свою професію, — династії там не буде! Діти пишаються батьками, коли ті суміліно працюють, коли їх шанують люди.

РОЗУМНО роблять батьки, які з малих років привчають не тільки дівчаток, а й хлопчиків до домашньої роботи, ніколи не кажуть Ім, що це не чоловіча справа. Якщо наши сини з дитинства звикнуть мити посуд і підмітати кімнату, вмітимуть випрасувати собі сорочку, то ніжна невістка подикує потім за це батькам свого чоловіка!

Радість праці не зрівняти ні з якими іншими радощами. Кожний батько може і повинен привчити свою дитя трудитися і бачити красу в тому, що воно створює. Пізнаючи цю красу, ваш

син чи донька зазнаватиме відчуття власної підності, гордості від усвідомлення того, що труднощі переборені. Праця облагороджує. Якщо дитина вилала частку своєї душі в труд для людей і відчула від цього особисту радість, — вона вже не зможе стати злу, недоброю.

А як багато може зробити батько у формуванні вдачі, характеру свого сина чи дочки, у виправленні їх недоліків (все це, звичайно, стоїться і матері, але ж слово наше сьогодні до батьків).

Чи повинен батько кричати на дитину? Видатний радянський педагог і вихователь Василь Олександрович Сухомлинський говорив про це так: «Почуття емоційно вихованої людини доходять до дитячих сердець і без крику... Тривогу, засмучення, подив, обурення — всі ці почуття і десятки відтінків подібних почуттів діти «вловлюють» у звичайних словах свого наставника... Якщо почуття живуть у душі, діти «прочитають» їх поміж рядків».

А і справді, криком, погрозами нічого не досягнеш, тільки озлобиш дитину.

ЗУСІХ мистецтв найважчим є мистецтво творення людини. І чи не найголовнішим тут є зміння знаходити в дитині, так би мовити, точку опори, не для себе навіть, а для неї самої, щоб вона сама могла на щось у собі спертися і повірити в себе, в те, що вона може бути хорошою.

Василь Олександрович Сухомлинський писав, що бачить свою місію в тому, щоб кожна дитина стала громадянином, вірним сином своєї Вітчизни, щоб соціалістична Батьківщина була святынею її серця.

Від того, як ставить дитину до героїчних подвигів своїх батьків і дідів, залежить її моральне обличчя, любов до праці на благо Вітчизни.

Справа честі батька прищепити дітям ніжну любов до рідного краю, до білокорої красуні-бєрізки, до мальовничої річки, до будівель, що зводяться довкола, до працьовитих наших людей. А все це зливається в єдине прекрасне поняття Батьківщини, і з нього виростає вірність її.

В. СКУМІН,
лікар-психолог.